

Församlingsinstruktion

Järfälla Församling

Inledning

Vad är en församlingsinstruktion?

En församlingsinstruktion ska vara ett framåtsyftande strategiskt dokument för både utvärtes och invärtes bruk. Utåt skall den redovisa hur församlingen fullgör och ämnar fullgöra sin uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning och utöva diakoni och mission, genom att visa på vilket sätt dessa aspekter av kyrkans uppdrag vävs samman och kommer till uttryck i verksamheterna. Och inåt skall den fungera som en inspirationskälla och ett handfast verktyg i vardagen. En nulägesbeskrivning med framåtanda, som påminner om våra gemensamma intentioner kring vilka vi som församling vill vara, och hur vi vill leva och verka i den tid och på den plats där vi befinner oss.

Vilka röster har hörts?

Gruppen för omvärldsbeskrivning och omvärldsanalys har bestått av kyrkoråd och ledningsgrupp, med församlingens arbetslag som referensgrupp.

Det pastorala programmet har tagits fram i grupper per verksamhetsområde. Grupperna har bestått av anställda och förtroendevalda, med arbetslag, kyrkoråd och i vissa fall andra berörda (såsom Enheten för minoritetsspråk på Stockholms stift i fråga om gruppen som arbetat med flerspråkighet) som referensgrupp.

Varje kyrkas Öppna Forum (där vem som helst kan delta) och Verksamhetsråd (vars medlemmar nomineras av deltagarna på Öppet Forum) har inbjudits att yttra sig under framtagandeprocessen.

För att särskilt beakta barns och ungas perspektiv har åsikter från åldersgruppen samlats in via en rad olika kanaler (se bilagan för Barnkonsekvensanalys).

Vision och identitet: En församling – tusen möjligheter

Som en församling i Svenska kyrkan är Järfälla församling ett evangeliskt-lutherskt trossamfund och en del av den världsvida kyrkan. Vi vill förverkliga vårt uppdrag på ett sådant sätt att vår identitet som en del av Svenska kyrkans öppna, demokratiska och rikstäckande trosgemenskap blir tydlig.

Vi vill se de tusen möjligheter som finns i varje människa, och i varje möte kring livs- och vardagsfrågor som uppstår i våra kyrkor och verksamheter. Vi vill finnas till för, med och bland människor, och vara öppna och tydliga med vår trygga förankring i kristen tro och tradition. Det är där vi hämtar mod att utvecklas i takt med vår dynamiska samtid, så att vi alltid kan gå människor till mötes just där de är.

Vi har valt följande fem ledord för att tydliggöra vad vi vill vara:

Öppenhet Vår verksamhet ska vara transparent och tåla insyn. Vi ska leva och verka öppna mot samhälle och samtid, så att vi kan möta människor där de är.

God vilja Vi utgår från att människor har goda avsikter och gör sitt bästa utifrån sina unika förutsättningar, och vi gör själva så gott vi kan.

God ordning Vår verksamhet ska följa bestämmelser och lagar och de riktlinjer som ledningen anger. Dessa riktlinjer ska vara tydliga och välkända för alla medarbetare.

Trovärdighet Vi blir trovärdiga när vi kan möta människors längtan och behov utan att göra avkall på vårt uppdrag och vår förankring i kristen tro och tradition. Trovärdigheten uppnås också genom öppenhet, tillit till egen och andras goda vilja, och god ordning.

Tillgänglighet Vi vill vara en kyrka med öppna dörrar och låga trösklar. Våra verksamheter ska vara lätta att ta sig till, och lätta att ta till sig, oavsett språk, bakgrund, ekonomi och funktionsförutsättningar. Vi ska möta våra

besökare med nyfikenhet och lyhördhet just där de befinner sig, och ständigt utveckla våra verksamheter och mötesplatser så att alla kan känna sig välkomna.

Omvärldsbeskrivning

Järfälla är en dynamisk tillväxtförsamling med rötterna i medeltiden. Befolkningstillväxten i Barkarby och Kallhäll tog fart omkring förra sekelskiftet, genom avstyckningar av större egendomar och genom etableringen av Bolinders Mekaniska Verkstad 1906. Utbyggnaden av Jakobsberg började under 30- och 40-talen, och fick ytterligare fart under miljonprogramsåren. Viksjö började byggas i slutet på 1960-talet, och blev snabbt ett av norra Europas största småhusområden. Än idag har var och en av församlingens fyra kyrkor (Maria kyrka i Jakobsberg, S:t Lukas kyrka i Kallhäll, Järfälla kyrka i Barkarby och Viksjö kyrka i Viksjö), en egen identitet med rötter i respektive lokalsamhälle, och de har alla egna kvaliteter att erbjuda de som bor och vistas i församlingen.

År 1970 hade befolkningen i Järfälla ökat till drygt 49 000, och 31 december 2014 uppgick befolkningen till 70 701 personer. Befolkningen i Järfälla förväntas fortsätta öka med drygt 2 100 personer per år fram till 2023, då den väntas uppgå till drygt 90 000 invånare (enligt rapporten ”Befolkningsprognos 2014-2023 Järfälla kommun” från Statisticon AB). Ökningen hänger främst samman med den förväntade inflyttningen till nya Barkarbystaden, där upp till 10 000 nya bostäder planeras under den kommande tioårsperioden. Det är rimligt att anta att en stor del av de nyinflyttade kommer att vara unga och barnfamiljer. Infrastruktursatsningar som Förbifart Stockholm, breddningen av Mäljarbanan och Knutpunkt Stockholm Västra i Jakobsberg väntas också få stor betydelse framöver. Genomsnittsåldern förväntas trotsa rikstrenden och sjunka något (från 39,5 till 39,3 år) på grund av den ökade inflyttningen.

Den 31 december 2014 var 53 % av invånarna i Järfälla medlemmar i Svenska kyrkan (att jämföra med 64,6 % för hela Sverige). Enligt en långsiktig prognos från Statisticon AB beräknas andelen medlemmar i Järfälla år 2030 ligga på omkring 39 % (att jämföra med ett förväntat riksgenomsnitt på 45 %).

Andelen Järfällabor med utländsk bakgrund (utrikesfödda, eller inrikesfödda med två utrikesfödda föräldrar) uppgick den 31 december 2014 till 36,4 % av befolkningen (att jämföra med 21,5 % för hela landet). De ursprungsländer som har störst representation är Finland, Irak, Iran, Polen, Chile och Syrien, och inom kommunen ryms bland annat koptiska, ortodoxa och frikyrkliga kristna församlingar såväl som buddhistiska och muslimska samfund.

Slutligen är den ökade rörligheten och därmed sammanhängande ovissheten i Järfälla och resten av världen idag en faktor som påverkar Järfällabornas verklighet och andliga behov. Finansbubblor och kriser skapar en grogrund för rädsla som kan ta sig uttryck i främlingsfientlighet, ökade klyftor och minskad tolerans. Mängden tillgänglig information om tillståndet i världen kan upplevas som överväldigande i förhållande till påverkansmöjligheterna. Ett samhälle där individen hela tiden själv måste skapa, försvara och upprätthålla sin tillvaro och sina värderingar kan stärka såväl driften att vara ”sig själv närmast” som insikten om det egna behovet av andra människor. Vår önskan är att vara en kraft för dialog och medkänsla i ett föränderligt samhälle och en oviss tid.

Omvärldsanalys

Invånarna i Järfälla bär på en enorm kulturell, religiös och erfarenhetsmässig rikedom, vilket innebär en motsvarande utmaning för oss som församling – att förbli öppen och lyhörd gentemot människor från olika kulturer, religioner, generationer och sociala förhållanden utan att förlora vår integritet och förankring i kristen tro och tradition.

För att förbli relevant för en ung, flerspråkig, mångkulturell, multireligiös och växande befolkning behöver vi som församling fortsätta att kommunicera vår värdegrund, och utveckla ett varierat verksamhetsutbud för både barn och vuxna med ett brett spektrum av förutsättningar och erfarenheter. Med detta i åtanke, och med barnets särställning i kristen tro som en viktig utgångspunkt, har vi valt att särskilt prioritera

Musik – som berör bortom det talade språket, överskrider dess begränsningar, och ger möjlighet till lek och utveckling för både barn och vuxna

Diakoni – där vi strävar efter att möta människan just där hon är, utifrån hennes egna livsvillkor, och

Kyrkliga handlingar – där vi möter församlingsbor i alla åldrar, med alla deras skiftande erfarenheter, kring det allmänmänniska behovet av att helga livet i dess olika skeden.

Vi är också medvetna om vikten av att utveckla vår **kommunikation** i både gamla och nya kanaler. Vi behöver fortsätta stärka vår närvaro på sociala medier och andra virtuella och reella plattformar utanför de traditionella kyrkorummen, för att kunna vara närvarande där de djupa samtalen sker.

Vi behöver också fördjupa **det ekumeniska samarbetet** och aktivt söka kontakt med andra aktörer som delar vår värdegrund.

Vi behöver fortsätta utveckla vårt omfattande **arbete på andra språk än svenska**, och också arbeta vidare på andra aspekter av tillgänglighet. Varken språk, funktionsnivå, ekonomi eller social bakgrund ska tillåtas utgöra ett hinder för deltagande i våra gudstjänster och verksamheter.

Vi behöver möta en ung och växande befolkning och den förväntade inflyttningen av barnfamiljer genom att fortsätta utveckla vår starka närvaro i Järfällas skolor, vårt konfirmandarbete, och andra barn- och ungdomsaktiviteter. Eftersom en växande del av Järfällaborna är under 18 år, och eftersom vi har barnets särställning i kristen tro som en av våra viktigaste utgångspunkter, kommer vi att fortsätta utveckla nya aktiviteter och mötesplatser för barn och unga i samråd med dem själva, och utmana den rådande vuxennormen genom att bjuda in barns och ungas röster vid långsiktiga beslut.

Slutligen inser vi att varje omvärldsanalys till sin natur är färskvara. För att vi ska kunna fortsätta utvecklas i en riktning som legitimerar och fördjupar kyrkans roll i samhället måste vi bedriva en kontinuerlig samtidsbevakning och utvärdering av vår verksamhet. För detta syfte har församlingen bildat en Framtidsgrupp, som fått uppdraget att dra slutsatser kring hur församlingen bör utvecklas för att vi ska kunna fortsätta möta de skiftande uttrycken för människors längtan, utan att tappa vare sig förankring i tro och tradition eller fokus på vårt uppdrag.

Pastoralt program

Gudstjänst

Våra gudstjänster ska präglas av trovärdighet och helighet. De ska ge en trygg ram för ett öppet och levande gudstjänstliv, där vi kan möta varandra, oss själva och Gud i gemenskap, fördjupning och andakt. Samtidigt som framför allt helgdagsgudstjänsterna ska vara igenkännliga som gudstjänster i Svenska kyrkan och Järfälla församling, ska varje kyrkas gudstjänstliv också avspegla den lokala identiteten, såsom den fortlöpande utvecklas, levs och bärs vidare i dagliga verksamheter och vardagsgudstjänster.

I vårt föränderliga samhälle kan religion och andlighet framstå som ett bland många möjliga självutvecklingsprojekt. Även om en majoritet av invånarna i Järfälla församling alltså är medlemmar i Svenska kyrkan är det många som kommer till oss i verksamheter, kyrkliga handlingar och andra gudstjänster helt utan religiös bakgrund, eller med en bakgrund inom annat samfund än Svenska kyrkan. Det är viktigt att vi förblir medvetna om detta, och fortsätter vår strävan mot öppenhet och tillgänglighet i språk och tilltal. Gudstjänsten måste kunna upplevas som relevant och anknyta till vardagens glädjeämnen och bekymmer utan att

den mystiska aspekten går förlorad. En gudstjänst som utformas som en helhet, med en väl balanserad avvägning mellan undervisning och mysterium, inger både vana och ovana gudstjänstbesökare tillit nog att gå in i ritens speciella rum och upplevelse.

Våra allra flesta gudstjänster sker i form av kyrkliga handlingar, och dessa är också vår största kontaktyta gentemot människor som i övrigt har liten eller ingen kontakt med kyrkan. Viljan att helga livets olika skeden och övergångsfaser förenar oss alla oavsett religiös bakgrund, och ger oss möjlighet att mötas med våra olikartade religiösa ryggsäckar i en gemensam mänsklig och andlig erfarenhet.

Därför är de kyrkliga handlingarna ett prioriterat område, som vi sätter in i ett omsorgsfullt sammanhang med både förberedelse och uppföljning. Liksom inför varje gudstjänst ska i det förberedande samtalet en avvägning göras mellan förklaring och mysterium, så att barn, unga och vuxna kan känna att deras egna erfarenheter och behov beaktas samtidigt som de inbjuds till och får tillit nog att vila i den svenskkyrkliga gudstjänstens form.

I det fortsatta arbetet med att utveckla våra gudstjänster ska vi

- sträva mot öppenhet utan att ge avkall på vår tro och gudstjänstens rituella integritet
- tänka nytt kring tillgänglighet i fråga om innehåll, utformning och lokal. Även digitala plattformar kan övervägas, för att nå dem som inte kan eller vill ta sig till våra kyrkor
- Behålla och utveckla barnperspektivet i tillgänglighetstänkandet, och i än högre grad lyssna till barns och ungas behov i gudstjänstutvecklingsarbetet
- se över våra möjligheter till differentiering och samverkan mellan kyrkorna, för att kunna erbjuda församlingsborna ett fortsatt rikt gudstjänstutbud
- utveckla och tillgängliggöra vårt informationsmaterial om kyrkliga handlingar, så att de fungerar exempelvis vid dop oavsett ålder och familjebildning
- ha i åtanke att vårt eget bemötande och uppträdande kan hjälpa ovana besökare in i gudstjänsten, så att den lättare kan upplevas som både helig och trovärdig.

Diakoni, mission och själavård

Diakonins uppdrag är att möta människor i jämnhöjd, med respekt och medkänsla, och se möjligheter i varje människa. Dess människosyn innebär att var och en är värd att bli sedd i sin egen livssituation, och har rätt att växa och utvecklas enligt sina unika förutsättningar. Det diakonala förhållningssättet ska genomsyra allt församlingen gör, och på hemmaplan manifesteras detta främst i arbetet för och med utsatta barn, unga och vuxna i vår närhet. I diakonins och det själavårdande samtalets kontext kan människans livsglädje stötta utifrån ett evighetsperspektiv, och i takt med att hon ser sig som alltmer hel och befriad från skuld och skam – som Guds avbild – förverkligas också missionens uppdrag, att sprida evangeliet, som levd verklighet.

Utanför Sveriges gränser sprider vi Guds ord när vi låter tron bli till handling, genom praktisk hjälp med förnödenheter, vård och utbildning. Vårt internationella hjälparbete bedriver vi genom svenskkyrkliga organ som SKUT och Hela Världen, i samarbete med organisationer som ACT Alliance, och i utbytet med våra vänförsamlingar i Peeteli och Kiwalaa.

Järfälla församling ska fortsätta sitt arbete inom diakoni, mission och själavård genom att

- vidareutveckla våra öppna mötesplatser för människor i olika åldrar och livsfaser, med olika bakgrunder och förutsättningar
- särskilt prioritera barn och ungdomar, familjer, äldre, daglediga, psykiskt funktionshindrade, människor med annan språkbakgrund än svenska och människor med en missbruksproblematik
- erbjuda såväl tillfälligt som långsiktigt samtalsstöd, både till individer och till grupper med definierade behov (såsom sorgegrupper)

- stärka samarbetet med andra aktörer i samhället: kommun, polis, skolor, äldreboenden, Hela Människan – RIA Järfälla, och andra frivilligorganisationer.

Vi ska arbeta för frihet och mänskliga rättigheter och ta tydligt avstånd från diskriminering och fördomar.

Vi ska leva som den enda mänsklighet vi är, på den enda jord vi har, och ta vara på vår miljö och vårt klimat.

Varje människa är en möjlighet, och vi är gåvor till varandra.

Undervisning, flerspråkighet, frivilliga och kommunikation

Vi vill hjälpa människor med olika bakgrunder och erfarenheter att hitta redskap för att tolka sitt liv och finna Gud, genom att erbjuda meningsfull gemenskap i våra verksamheter och genom att sprida kunskap om kristen tro. I någon mening genomsyras allt församlingen gör av undervisningens dimension, även om den är mest uttalad i konfirmandarbetet och i annan verksamhet som församlingens pedagoger bedriver. Samtidigt är varje gudstjänst också ett tillfälle till lärande och fördjupad förankring i tron, och varje livsfrågeorienterat samtal som uppstår i våra verksamheter eller kommunikationskanaler är en möjlighet att möta människor på deras väg mot livstolkning och gudsmöte.

Eftersom Svenska kyrkan inte längre är den självklara mötesplatsen för samtal om livsfrågor ska Järfälla församling gå de djupa samtalen till mötes där de faktiskt sker idag – i skolor, på arbetsplatser, i sociala medier. Vi ska göra allt vi kan för att alla ska kunna delta i samtalet utan att hindras av språk, funktionsförutsättningar eller ekonomi, och vi ska hela tiden ha i åtanke att människor med vitt skilda bakgrunder söker sig till våra verksamheter och ska kunna känna sig välkomna hos oss.

Vi ska vara en växtplats för unga och vuxna som vill mötas och utvecklas i frivilligarbete i församlingens verksamheter. Vi vill välkomna dem in i en meningsfull gemenskap genom ett gott mottagande och genom uppmuntran, handledning och utbildning, och vi vill stärka deras känsla av sammanhang genom att tillvarata deras engagemang och resurser på bästa sätt.

Vår omfattande verksamhet på finska, teckenspråk och samiska är i linje med vår strävan mot ökad öppenhet och tillgänglighet. Eftersom vårt samiska och teckenspråkiga arbete riktar sig till hela Stockholms stift ska vi fortsätta vårt samarbete med stiftet och nationell nivå för att för att utveckla vår kommunikation med målgrupperna.

Järfälla församling ska fortsätta sitt arbete inom undervisning, flerspråkighet och frivilligarbete genom att

- erbjuda verksamheter som är prestigelösa, inkluderande och välkomnande
- erbjuda verksamheter (inte minst för konfirmander och andra unga) som vänder sig till människor med vitt skilda bakgrunder, förväntningar och ekonomiska förutsättningar
- undersöka möjligheterna att starta samisk ungdomsverksamhet, eventuellt i samverkan med ett finskspråkigt ungdomsarbete
- fortsätta utveckla vår närvaro i Järfällas skolor genom aktiviteter som Bibeläventyret, samt påsk- och julvandringar
- fortsätta utveckla vuxenverksamheten med exempelvis Dialog- och bibelstudiegrupper
- vara medvetna om den undervisande dimensionen i samtalen inför kyrkliga handlingar
- fortsätta utveckla en tydlig kommunikation – i text och bild, ord och handling – om vilka vi är, vad vi står för och vad vi kan erbjuda individen och samhället
- bland anställda och frivilliga fortsätta att medvetandegöra och kompetensutveckla den kommunikativa förmågan under parollen ”alla är kommunikatörer”, det vill säga bärare av Svenska kyrkans ”varumärke”
- fortsätta utveckla stöd och integration i frivilligarbetet.

Ekumenik, religionsdialog och samarbete

Vi behöver varandra för att göra Guds rike verkligt här och nu. När vi fördjupar vårt samarbete med andra kristna församlingar och religiösa samfund river vi murar, och samverkar för ett gott samhälle där alla får plats. Denna samverkan handlar om att leva, arbeta och samtala sida vid sida, i vetskap om att det som förenar oss har sannare och djupare rötter än det som splittrar. Till vår hjälp har vi kristna trosberättelser om hur Jesus i sina samtal med människor av ”fel” tro i ord och handling visade att vi alla är av en och samma mänsklighet.

Det ekumeniska samarbetet i Järfälla har en stabil plattform i JKR (Järfälla Kristna Råd), som består av representanter för Aspnäskyrkan, Heliga Trefaldighetskyrkan, Jakobsbergskyrkan, Klippangemenskapen och Järfälla församling. Representanter för de makedonska och koptiska församlingarna deltar som observatörer. Samarbetet tar formen av gemensamma studieresor, pilgrimsvandringar, gudstjänster, teologiska samtal och gemensamma arrangemang för barn och ungdomar, exempelvis i samband med Valborg och skolavslutningar. JKR arrangerar också ett ambitiöst utbytesprogram av präster, predikanter, musiker och körer under den årliga ekumeniska böneveckan. Därutöver har Järfälla församling ett särskilt samarbetsavtal med Jakobsbergskyrkan, som syftar mot ett fördjupat samarbete.

På vår fortsatta väg mot ett starkare samarbete över religions- och samfundsgränser ska vi

- fortsätta utveckla vårt samarbete med andra samfund och församlingar, och också med andra krafter som vill stärka ett gott samhälle: skola, bibliotek, ideella organisationer och Svenska kyrkan i stort
- nätverka med andra församlingar i Stockholms stift och i Sverige kring exempelvis pilgrimsvandringar, läger, och kör- och musikutbyten
- ta initiativ till barn- och ungdomsråd inom de nätverk vi deltar i.

Musik

Musiken berör oss bortom orden, och kan ge tröst, djup och glädje i livets alla skeden. Musikens kraft verkar i alla aspekter av församlingens uppdrag: den fördjupar gudstjänsten, förmedlar kunskap om kyrkans kulturarv i både körverksamhet och musikundervisning, öppnar för gemenskap i diakonala forum och andakter, och förmedlar ett ordlöst evangelium som når bortom både språk- och samfundsgränser.

I en så etniskt, religiöst, kulturellt och socioekonomiskt diversifierad kommun som Järfälla är musiken en särskilt viktig väg för församlingen att nå fram och visa omsorg. Med detta i åtanke vill vi fortsätta att utveckla alla delar av vår musikverksamhet

- i gudstjänsten, där musiken genom noggrann förberedelse och samplanering kan bidra till en fördjupad gudstjänstupplevelse
- i de kyrkliga handlingarna, där musiken genom samråd mellan präst, kyrkomusiker och deltagande barn, unga och vuxna kan bidra till en ännu mer personlig högtid
- i konserter och musikgudstjänster, som för många utgör en möjlighet till stillhet och andakt utan konfessionskrav
- i våra många körer för olika åldersgrupper och nivåer, där människor får pröva och öva överlåtelse till en större helhet i ett kontinuerligt socialt sammanhang
- i musikundervisningen, där barn, unga och vuxna får möjlighet att bli sedda och att utvecklas individuellt och i grupp, samtidigt som de får del av kyrkans rika musikaliska arv.